

Susanne Pettersson
Stadsmiljö
08-508 265 72
susanne.a.pettersson@stockholm.se

Till
Trafik- och renhållningsnämnden
2013-05-20

**Uppföljning och redovisning av
vinterväghållningsinsatserna vintern 2012 - 2013
och förslag till förbättringar av stadens
vinterväghållning samt svar på tre skrivelser;
Jämställd snöröjning, Om stadens övergripande
ansvar för snöröjningen och Angående
snöröjning.**

Förslag till beslut

1. Trafik och Renhållningsnämnden godkänner kontorets uppföljning och redovisning av vinterväghållningsinsatserna vintern 2012-2013 samt förslag till förbättringar av stadens vinterväghållning
2. Trafik- och renhållningsnämnden godkänner kontorets tjänsteutlåtande som svar på följande skrivelser: Jämställd snöröjning, Kajsa Stenfelt m.fl (V), Om stadens övergripande ansvar för snöröjningen, Kajsa Stenfelt m.fl (V) och Angående snöröjning, Malte Sigemalm (S).

Per Anders Hedkvist
Förvaltningschef

Ted Ell

Bilaga 1. Jämställd snöröjning, Kajsa Stenfelt m.fl (V).

Bilaga 2. Om stadens övergripande ansvar för snöröjningen, Kajsa Stenfelt m.fl (V).

Bilaga 3. Angående snöröjning, Malte Sigemalm (S).

Avdelningschef

Sammanfattning

Vintern 2012/2013 har varit en lång och snörik vinter och den inleddes med ett av Stockholmsområdets största snöfall i kombination med vind under de senaste 50 åren. Trots det fungerade busstrafiken, leveranser och räddningstjänst väl utifrån rådande omständigheter med tanke på att det var en klass 2-varning.

Delar av söderort har haft större problem med framkomligheten då hanteringen av det stora snöfallet den 5 december inte riktigt klarades såsom i övriga staden och detta fått konsekvenser även för resten av vintern. I åtanke ska man då ha att det kom mer snö i söderort än i övriga staden under det första dygnet.

Trafikkontoret har ställt tydliga krav på entreprenörerna och åtgärder vidtogs för att förbättra situationen i de delar av söderort som brast, en underentreprenör byttes ut och maskinparken utökades tillfälligt. En process pågår fortfarande för att reda ut de ekonomiska följderna för entreprenörerna efter den bristande vinterväghållningen.

Tre skrivelser har inkommit gällande vinterväghållningsinsatser. Skrivelsen Jämställd snöröjning från Kajsa Stenfeldt m.fl (V) anser att kontoret bör ta del av Sveriges kommuner och landsstings material som handlar om hållbar jämställdhet för att bli en mer jämställd snöröjd stad. Skrivelsen Om stadens övergripande ansvar för snöröjningen från Kajsa Stenfeldt m.fl (V) berör hantering av medborgarfrågor samt kontrollen av entreprenörerna. Skrivelsen Angående snöröjning från Malte Sigemalm (S) önskar en redovisning av hur beredskapen av snöröjningen genomfördes samt hur planeringen var för att få bort snö från trottoarerna.

Till vintern 2013/14 kommer följande åtgärder vidtas för att ytterligare förbättra vinterväghållningen och kommunikationen kring denna

1. Nytt system för uppföljning av entreprenörernas arbete genom att alla fordons rörelser följs via GPS.
2. Snabbare, bättre och tydligare information till stockholmarna om hur vinterväghållningen prioriteras på stadens webbsidor. Kartor ska tydligt visa prioriterade vägar för kollektivtrafik, gång, cykel och bil
3. Tydlig info kring hur resurserna prioriteras vid klass 2-varning eller svårare.
4. Bättre möjligheter att ta emot och vidarebefordra stockholmarnas synpunkter och felanmälningar direkt till berörd entreprenör via ny applikation och webbtjänst "Tyck till"

5. Ökad kapacitet för att ta emot samtal på Trafik Stockholm.
6. Fortsatt utveckling av nya metoder för att hålla pendlingsstråk för cyklister snö och isfria.
7. Förbättrad intern koordination av vinterväghållningsarbetet med stadsmiljö som sammankallande och med medverkan från kommunikation, tillstånd, avfall. Den interna koordinationen ska säkerställa samordning och kommunikation om läget, genomförda och planerade åtgärder internt och externt.
8. Utredning av lägen för snöupplag och ansökan om dispens för tippning av snö i vatten.

Bakgrund

Ett omfattande snöväder passerade över Stockholmsområdet under dygnet 5 december 2012. SMHI utfärdade en klass 2-varning för Stockholms län och en klass 1-varning för omkringliggande områden. Det väntades stora snömängder i kombination med frisk vind.

Fakta klass 2-varning: Väderutveckling väntas som kan innebära fara för allmänheten, stora materiella skador och stora störningar i viktiga samhällsfunktioner. Allmänheten uppmanas att följa upp ny information på Internet, radio eller TV.

Under perioden 1961-2011 har det bara vid tre tillfällen uppmätts större snödjup i december, 1976 (44 cm), 1981 (43 cm) och 2010 (38 cm). Stockholms största snödjup i december uppmättes 1915 med 71 cm. Sedan 1961 finns ytterligare 6-8 fall med 20 cm eller mer i snödjupsökning på ca 1 dygn. Toppvärdet är 26 cm ökning och det inträffade den 5 december 2012. Ett liknande väder inträffade även den 21 december 2001. Senast det var något liknande väder var 11 februari 2011 med snödjupsökning på 22 cm och då blåste det 7-10 m/s i medelvind på t ex Bromma flygplats. Vid tillfället den 5 december 2012 var det medelvind upp mot 12 m/s. Att det var besvärligt med snöröjningen har till stor del sin förklaring i att snöfallet den 5 december var ett av de värsta snöovädren som drabbat Stockholm under de senaste 50 åren.

Tre skrivelser har inkommit gällande vinterväghållningsinsatser. Skrivelsen Jämställd snöröjning från Kajsa Stenfeldt m.fl (V) anser att kontoret bör ta del av Sveriges kommuner och landsstings material som handlar om hållbar jämställdhet för att bli en mer jämställd snöröjd stad. Skrivelsen Om stadens övergripande ansvar för snöröjningen från Kajsa Stenfeldt m.fl (V) berör hantering av medborgarfrågor samt kontrollen av entreprenörerna. Skrivelsen Angående snöröjning från Malte Sigemalm

(S) önskar en redovisning av hur beredskapen av snöröjningen genomfördes samt hur planeringen var för att få bort snö från trottoarerna.

Trafikkontorets synpunkter

Plogning i ytterstaden

I ytterstaden finns ett system för parkering (PYTT) som gäller mellan 1 november till 15 maj i de flesta flerbostadshusområden och i några villaområden. Under den här perioden är parkering tillåten på en sida av gatan sex dagar i veckan. På servicedagen är det parkeringsförbud och alla bilarna förväntas vara borta.

Samtlig grafik: Tomas Öhrling

1. När det snöat plogar och halkbekämpas gator och gångbanor för att göra dem framkomliga. Parkerade bilar blir inplogade. Stadens ambition är även att tidigt ploga ett antal pendlingsstråk för cyklister.

2. När det slutat snöa börjar arbetet med att öppna upp vallar vid övergångsställen och busshållplatser.

3. På servicedagen är det parkeringsförbud och alla bilarna ska vara borta. Bilar som står kvar och hindrar snöröjningen kan flyttas. plogar upp snövallen på trottoaren som saknar belysning. Den trottoaren används som snöupplag hela vintern och plogas inte. Gående hänvisas till den plogade och sandade gångbanan på andra sidan. Om det bara finns en gångbana plogas snön över till andra sidan.

Plogning i innerstaden

1. När det snöat plogar och halkbekämpar vi gator och gångbanor för att göra dem framkomliga. Parkerade bilar blir inplogade.

Stadens ambition är även att tidigt ploga ett antal pendlingsstråk för cyklister.

2. När det slutat snöa börjar vi öppna upp vallar vid övergångsställen och busshållplatser.

3. På servicenatten/dagen är det parkeringsförbud och alla bilar ska vara borta. Bilar som står kvar och hindrar snöröjningen kan flyttas. Vi plogar in snövallen till trottoarkanten.

4. När det har snöat så mycket att trafiken inte kan ta sig fram trots att vi snöröjer forslas snön bort. Snö kan också köras bort för att förbereda gatorna inför väntade snöfall.

Det tar en vecka att gå igenom gatorna enligt systemet då reglerna gäller olika veckodagar för att det ska finnas kvar möjlighet för parkering.

Trafikkontoret prioriterar framför allt de grupper av människor som av medicinska skäl behöver hjälp med att tex öppna snövallar som plogbilen plogat upp framför ingångar och garageinfarter till fastigheter. Övriga samhällsgrupper har ingått i den ordinarie prioriteringen som beskrivits ovan.

Sveriges kommuner och landsting har en del material gällande jämställd snöröjning och kontoret har tagit del materialet och följer med intresse vidare utredningar och forskning i detta ämne. Grunden i stadens prioritering, att hålla kollektivtrafiken öppen, stämmer väl överens med intentionerna i SKL:s material.

Prioritering för vinterväghållningen

Trots den stora mängd snö som föll i kombination med vinden kunde viktiga samhällsfunktioner bibehållas. Busstrafiken fungerade väl utifrån rådande omständigheter med tanke på att det var en klass 2-varning, leveranser till verksamheter så som skolor och serviceboenden samt till näringslivet kunde upprätthållas, räddningstjänst kunde ta sig fram på ett effektivt sätt. Resurser omfördelades till de mest behövande när så behövdes, så som exempelvis färdtjänst och leveranser.

För att dessa samhällsfunktioner skulle kunna bibehållas var prioriteringsordningen viktig vid plogningen. Bussgatorna och trafiklederna prioriterades först, därefter större huvudgator och knutpunkter, vidare till lokalgator och villagator. Stadens ambition är även att tidigt ploga ett antal pendlingsstråk för cyklister. Detta fungerade väl under stora delar av vintern men inte den 5 december och den närmaste tiden där efter.

I den situation som uppstod i samband med snöfallet den 5 december var prioriteringen att normalisera läget. Arbetet blev därför tidigt inriktat på att få bort volym genom snöbortforsling då det inte finns plats att lägga plogad snö på gatan.

Utlastning och bortforsling av snö

Det är tidskrävande att lasta och forsla bort snö jämfört med att ploga och lägga den åt sidan. Med de snömängder som kom den 5 december så krävdes urlastning av i princip alla stadens 3 600 gator. Normalt sker urlastning efter ett antal snöfall och bedömning görs att snö måste köras bort av utrymmesskäl. Då brukar behovet först uppstå i innerstaden där det inte finns angränsande grönytor till gatan som snön kan läggas på. Då behovet av snöbortforsling fanns i hela staden samtidigt blev det en ansträngd situation för tillgängliga resurser.

I samband med utlastning av snö är produktionen väldigt styrd av gällande parkeringsregler då det är många och stora maskiner som krävs för detta arbete och det kräver att det inte finns hinder i form av parkerade bilar för att detta arbete skall kunna skötas effektivt.

Plogning och halkbekämpning sker fortlöpande vid behov, oavsett veckodag, men gatan är tom på bilar endast en gång per vecka då det ges möjlighet att flytta snön till nytt läge alternativt borttransporteras. Försvårande omständigheter är all taksnö som skottas ned, det innebär stora mängder ny snö på främst gångbanor, som försämrar framkomligheten för gående.

Trafikkontoret har forslat bort ca 1,2 miljoner kubik snö vilket motsvarar två Globen. Uppskattningsvis hälften från ytterstaden och hälften från innerstaden.

Förutsättningarna i söderort

I Farsta, Skarpnäck, Älvsjö och i vissa delar av Enskede var läget extra besvärligt då det kom mer snö i södra Stockholm än i de övriga delarna av staden. Dessutom hade entreprenören problem med en underentreprenör som inte höll det som utlovats i resurser. Det var främst i dessa delar av söderort som problemen kvarstod då man i övriga staden fick kontroll över situationen. Trafikkontoret kallade entreprenörerna till särskilt möte vilket resulterade i att de använde nya maskiner som de kallat in från andra delar av staden och från andra städer och ökade antalet maskiner kraftigt. Förutsättningarna att få tag på nya resurser för snöröjning var svåra då det kommit stora mängder snö i hela mälardalsområdet. En fördel var att Trafikkontorets entreprenör kunde nyttja sina resurser mellan de olika stadsdelsområdena.

I stadens kontrakt med entreprenörerna finns en arbetsbeskrivning med tillhörande start- och färdigställandetider för trafikkontorets vinterväghållning samt tydliga direktiv om entreprenörens ansvar för egenkontroll av sitt arbete. Då kontoret ser behov av justeringar anpassas detta innan entreprenadområdena handlas upp på nytt. Snöbortforsling beställs separat och regleras för sig.

Uppföljning av vinterväghållningen i söderort

Trafikkontoret anser inte att kontrakten har följts i delar av söderort och att det arbete som utförts varit fullt ut tillfredsställande denna vintersäsong. Kontrakten är utformade och budgeterade efter en normalvinter, men entreprenören ska vara förberedd på kraftiga snöfall. Veckan efter det stora snöfallet den 5 december kallade trafikkontoret in PEAB och SVEVIAs ledning för att påtala allvaret i situationen och meddela att ekonomiska konsekvenser skulle följa på det bristfälligt utförda arbetet.

Trafikkontoret för diskussioner angående betalningen för det bristande utförandet av vinterväghållningen på söderort under perioden december 2012 – mars 2013 med entreprenörerna PEAB och SVEVIA.

Gatudriftsingenjörerna har sammanställt de faktureringsunderlag som entreprenören skickat med de besiktningsmaterial som trafikkontoret samlat från de dagar snöröjningspådragen och kompletteringarna gjorts. Bestridande av fakturor har skrivits av trafikkontoret till entreprenörerna. Bestridandet har också tagits upp på de ordinarie byggmöten som entreprenörerna och trafikkontoret har gemensamt en gång i månaden. Entreprenörerna har återkommit med nya underlag och därefter har möten genomförts av enhetschef och gatudriftsingenjör tillsammans med entreprenörernas platschef och arbetsledare för att diskutera underlagen och komma fram till en lösning. Denna process pågår fortfarande.

I dagsläget ser vi inga skäl att lägga viten eftersom de belopp som kommer dras av från fakturorna blir en stor post och mycket kännbar för berörda entreprenörer. I detta fall får entreprenören betalt för utförd insats per tillfälle och därför bedöms omfattningen på godkänt arbete av fakturerat underlag. Viten används företrädesvis när man har fasta ersättningar och inte har andra regleringsformer för ej godkänt arbete. Nästa steg är prövning av entreprenören, om den kan uppfylla kontraktet fortsättningsvis eller om kontraktet ska hävas vilket innebär ny upphandling. Det har inte varit aktuellt i de fall kontoret hanterat då entreprenören bytt ut sina resurser som inte fungerat och man har tagit fasta på kraven från beställaren om rättelse när det gäller utförande. Till nästa vintersäsong kommer kontoret ha utökad kontroll för att säkerställa efterlevnaden i gällande kontrakt.

Den kontroll som görs för att säkerställa utfört arbete är entreprenörernas dagbok, de insatsrapporter som entreprenören skickar vid start och slut av arbetsinsats, entreprenörernas egenkontroll och trafikkontorets kontroll av utfört arbete. Även allmänhetens felanmälan används som en hjälp till kontrollen och dessa felanmälningar levereras till entreprenören för åtgärd. I delar av söderort har egenkontrollen hos entreprenören tidvis brustit denna vinter.

Kontoret räknar med ett utökad stöd i kontrollen av entreprenörernas arbete och egenkontroll till nästa vintersäsong då det nya verksamhetssystemet Driftportalen tas i bruk och trafikkontoret kan följa på en karta när och var arbetet har utförts. Här kommer också entreprenören lägga in före och efterbilder på de felanmälningar som åtgärdas. På kartan kommer man även kunna följa var felanmälningarna är flest. Kvalitetskontrollen kommer dock fortfarande att vara beroende av platsbesök, vilka

trafikkontoret kommer att utöka till nästa vintersäsong. Även ”Tyck till” på stadens hemsida och appen för synpunkter på stadsmiljön som allmänheten kommer att kunna använda i sina smartphones blir till stor hjälp för trafikkontoret att få reda på hur arbetet har utförts.

Entreprenörernas arbete kommer att godkännas för fakturering innan fakturering sker i det nya verksamhetssystemet Driftportalen, vilket underlättar faktureringshanteringen inför nästa vintersäsong.

Utvärdering av vintern 2012/2013

Med anledning av de brister som konstaterade har kontoret utvärderat denna vinter för att se vilka effektiva åtgärder som kan vidtas för att säkerställa en god vinterväghållning. Kraftiga snöfall likt det den 5 december kommer även i fortsättningen påverka samhällsfunktioner men det gäller att optimera tiden för normalisering. I sammanhanget kan nämnas att Arlanda flygplats stängde samtliga landningsbanor med anledning av det kraftiga snöfallet. Vädret kan vi inte styra över men kontoret måste säkerställa förutsättningarna för att hantera liknande snöfall i framtiden på ett effektivt sätt.

En ny metod med en salt-sopmaskin har provats på ett pendlingsstråk för cyklister med positivt resultat. Resultatet av detta arbete har varit mycket uppskattat av de cyklister som använt stråket. Målsättningen är att få en infrastruktur för cykeltrafiken som fungerar året runt.

För att säkerställa en acceptabel standard för framkomlighet och säkerhet i både ytterstaden som innerstaden måste det finnas möjlighet att transportera bort snö när situationen kräver detta. För innerstaden är det helt nödvändigt att kunna köra snö till närbelägna sjötippor. De nuvarande måste kunna användas även på sikt och om någon tas i anspråk för annan användning måste den ersättas. Gällande snötippning så har staden erhållit dispens från Naturvårdsverket för tippning av snö i vatten fram till och med mars 2013. Kontoret har ansökt om ny dispens men ännu inte fått besked, ärendet ligger för beredning hos Havs- och vattenmyndigheten som är ny beslutsmyndighet. Dispensen är viktig för att kunna hantera stora snöfall och därmed säkerställa samhällsviktiga funktioner.

Kontoret arbetar med att hitta långsiktiga lösningar i och med utredningen om de kommunaltekniska ytorna som pågår. Investeringar kan komma att behöva göras för att kunna ta hand om den snö som inte kan ligga kvar på vägarna när staden förtätas och ytor som vi idag lägger snön på bebyggs. Förslagor till

snösmältningsanläggningar, tex silos som finns i Helsingfors, ska undersökas och kontoret omvärldsbevakar detta område för att hitta bra lösningar för framtiden.

För ytterstaden ökar behoven av snöbortforsling som en följd av förtätningsarbetet enligt vision 2030 som pågår. Kraven på standard ökar också och tillgången på områden som kan användas till snöupplag måste säkras i fortsättningen.

Information om det aktuella läget gällande vinterväghållningen har under vintern uppdaterats på stadens hemsida och denna kommunikationskanal vill kontoret utveckla ännu mer till nästa vintersäsong.

Trafik Stockholms driftcentral arbetar med att kunna öka kapaciteten inför liknande situationer och ser över möjligheter att skapa fler arbetsplatser i befintliga lokaler. Detta för att kunna ta emot ännu fler telefonsamtal och på så sätt få fler resurser för felanmälningarna. Tillsammans med införandet av Driftportalen med GPS-systemet för ökad styrning och uppföljning av verksamheten och synpunktsportalen för att hantera medborgarnas synpunkter så effektiviseras verksamheten och servicen till medborgarna ökar.

Kostnaderna för vinterväghållningen 2012 blev totalt 223 miljoner kronor. Trafikkontoret prognostiserade först en merkostnad för de utökade insatser snöfallet den 5 december medförde till 40 mnkr utöver budget dvs en beräknade totalkostnad på totalt 200 mnkr. Den fortsatta väderutvecklingen under december gjorde att kontoret gjorde en ny bedömning av slutkostnad till ca 220 mnkr dvs 60 mnkr över budget för 2012, vid bokslutet konstaterades att den slutgiltiga kostnaden blev 223 mnkr.

Förbättringsåtgärder inför vintersäsongen 2013/2014

1. Nytt system för uppföljning av entreprenörernas arbete genom att alla fordons rörelser följs via GPS.
2. Snabbare, bättre och tydligare information till stockholmarna om hur vinterväghållningen prioriteras på stadens webbsidor. Kartor ska tydligt visa prioriterade vägar för kollektivtrafik, gång, cykel och bil
3. Tydlig info kring hur resurserna prioriteras vid klass 2-varning eller svårare.
4. Bättre möjligheter att ta emot och vidarebefordra stockholmarnas synpunkter och felanmälningar direkt till berörd entreprenör via ny applikation och webbtjänst "Tyck till"
5. Ökad kapacitet för att ta emot samtal på Trafik Stockholm

6. Fortsatt utveckling av nya metoder för att hålla pendlingsstråk för cyklister snö och isfria
7. Förbättrad intern koordination av vinterväghållningsarbetet med stadsmiljö som sammankallande och med medverkan från kommunikation, tillstånd, avfall. Den interna koordinationen ska säkerställa samordning och kommunikation om läget, genomförda och planerade åtgärder internt och externt
8. Utredning av lägen för snöupplag och ansökan om dispens för tippning av snö i vatten

Trafikkontorets förslag

Trafik- och renhållningsnämnden godkänner kontorets uppföljning och redovisning av vinterväghållningsinsatserna vintern 2012-2013 samt förslag till förbättringar av stadens vinterväghållning och därutöver godkänner kontorets tjänsteutlåtande som svar på följande skrivelser: Jämställd snöröjning, Kajsa Stenfelt mfl (V), Om stadens övergripande ansvar för snöröjningen, Kajsa Stenfelt mfl (V) och Angående snöröjning, Malte Sigemalm (S).

SLUT